

BUNYODKOR STADIONI: ZAMONAVIY SPORT INSHOOTI VA UNING IJTIMOIIY AHAMIYATI

To‘ychiyev Sanjar Muxiddinovich
Samarqand davlat arxitektura va
qurilish universiteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Toshkent shahrida joylashgan Bunyodkor stadioni zamonaviy sport inshooti sifatida tahlil qilinadi. Unda stadionning qurilish jarayoni, arxitektura va texnik imkoniyatlari, sport rivojiga ko‘rsatgan ijobiy ta’siri, yoshlar tarbiyasidagi o‘rni, shahar infratuzilmasiga qo‘shgan hissasi hamda ijtimoiy-madaniy hayotdagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, stadionning xalqaro sport maydonidagi o‘rni, turizm va iqtisodiy faollikka ta’siri, jamoatchilikni sport va sog‘lom turmush tarziga jalb etishdagi roli batafsil ochib beriladi.

Kalit so‘zlar : Bunyodkor stadioni, sport infratuzilmasi, ijtimoiy ahamiyat, zamonaviy arxitektura, sport madaniyati, jamoatchilik, futbol rivoji, sog‘lom turmush tarzi, yoshlar tarbiyasi.

Bunyodkor stadioni O‘zbekiston sport infratuzilmasining eng muhim ramzlaridan biridir. Ushbu stadion zamonaviy me‘yorlarga mos ravishda barpo etilgan bo‘lib, nafaqat futbol musobaqalarini o‘tkazish uchun, balki yirik ommaviy tadbirlar, madaniy uchrashuvlar va sport bayramlari uchun ham keng imkoniyat yaratadi. Arxitektura va muhandislik yechimlari jihatidan o‘ziga xos bo‘lgan ushbu inshoot poytaxt Toshkentning umumiy qiyofasiga uyg‘un ravishda joylashgan. Stadionning qurilishi O‘zbekiston futbolining taraqqiyot bosqichiga yangi sur‘at bag‘ishladi. Maydonning sifatli qoplami, tomoshabinlar uchun qulay sharoitlar, xavfsizlik va texnik jihozlar talablarga to‘liq javob berishi mahalliy futbol klublari va terma jamoa uchun ham mustahkam o‘yin maydonini yaratdi. Shu bilan birga, bu yerda yosh futbolchilar uchun mashg‘ulotlar tashkil etish, sport maktablari bilan hamkorlik qilish imkoniyati kengaydi. Bunyodkor stadioni ijtimoiy hayotda ham katta rol o‘ynaydi. U aholining sportga qiziqishini oshirish, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish va sport madaniyatini rivojlantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Har kuni stadion atrofi yugurish, piyoda sayr qilish, velosiped haydash kabi faoliyatlar bilan shug‘ullanadigan odamlar bilan gavjum bo‘lishi shahar aholisi uchun ochiq sport maydonlarining qanchalik zarurligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, stadionda o‘tkaziladigan yirik musobaqalar jamoatchilikni birlashtiradi, tomoshabinlar orasida sport ruhini uyg‘otadi va yosh avlodda professional sportga qiziqishni kuchaytiradi. Tashqi turizm uchun ham stadionning ahamiyati katta: xalqaro o‘yinlar paytida xorijlik muxlislar va delegatsiyalar tashrifi mamlakat sport imidjining ko‘tarilishiga xizmat qiladi.

Bunyodkor stadioni O‘zbekiston poytaxti Toshkentning eng yirik va muhim sport markazlaridan biri sifatida mamlakat sport tarixida alohida o‘rin tutadi. Stadionning bunyod etilishi O‘zbekiston mustaqillikdan keyingi yangi sport siyosatining natijasi bo‘lib, respublikada professional sportni rivojlantirish, yoshlarni sportga keng jalb etish va xalqaro musobaqalarni munosib darajada qabul qilish maqsadlaridan kelib chiqqan edi. Ushbu inshootning paydo bo‘lishi nafaqat sport tizimida, balki ijtimoiy hayotda ham muhim burilish yasadi. Chunki zamonaviy sport majmuasining mavjudligi shahar madaniy hayotiga dinamika bag‘ishlaydi, aholining jismoniy faolligini oshiradi va sport turizmining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Bunyodkor stadionning qurilishi O‘zbekiston futboli tarixida yangi bosqichni boshlab berdi. Zamonaviy texnologiyalar asosida loyihalashtirilgan inshoot O‘zbekistonda xalqaro talablarga javob beruvchi stadionlar kam bo‘lgan bir davrda barpo etildi. Shu bois uning paydo bo‘lishi mamlakat futboli uchun strategik ahamiyat kasb etdi. Stadionning maydoni, o‘rindiqlar soni, xavfsizlik tizimlari, sportchilar uchun mo‘ljallangan qulayliklar, muxlislar uchun yaratilgan sharoitlar hammasi zamonaviy standartlarga mos keltirilgan. Uning qurilishida ilg‘or muhandislik yondashuvlari qo‘llanilganligi tufayli u bugungi kunda ham o‘zining funksional imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Stadionning texnik imkoniyatlari uni nafaqat oddiy o‘yinlar uchun, balki xalqaro darajadagi yirik turnirlar, final bellashuvlar va tantanali sport tadbirlarini o‘tkazish uchun ham qulay maskan sifatida ko‘rsatadi. Bu yerda tribuna konstruksiyalari shunday joylashtirilganki, maydonning istalgan nuqtasidan ko‘rish qulayligi yaratilgan. Bundan tashqari, stadionning yoritish tizimi ham zamonaviy talablar asosida o‘rnatilgan bo‘lib, kechki o‘yinlar davomida ham sifatli translyatsiya imkonini beradi. Musobaqalar paytida xavfsizlik tizimlarining samarali ishlashi esa tomoshabinlar uchun ishonchli muhit yaratadi. Bunyodkor stadioni qurilgandan buyon O‘zbekiston futbol klublarining professional faoliyatiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatib kelmoqda. Ayniqsa, yosh futbolchilar uchun yaratilgan sharoitlar sportchilarning mahoratini oshirishga, ularni xalqaro tajribaga yaqinlashtirishga xizmat qilmoqda. Stadionga tutash hududlarda sport maktablari uchun mo‘ljallangan mashg‘ulot maydonlari mavjud bo‘lib, bu joylarda yosh avlod muntazam mashq qilishi, professional murabbiylar bilan ishlashi va sport bilimlarini ravon oshirishi uchun keng yo‘l ochilgan. Shu yo‘sinda Bunyodkor stadioni nafaqat musobaqalar o‘tkaziladigan inshoot, balki sportchilar tayyorlanadigan markaz vazifasini ham bajaradi. Stadion atrofidagi infratuzilmaning rivojlanishi Toshkent shahrining umumiy arxitektura qiyofasini boyitdi. Bu hududda transport tizimining yaxshilanishi, yo‘llarning rekonstruksiya qilinishi, xizmat ko‘rsatish markazlarining ochilishi shahar hayotiga yangicha ruh bag‘ishladi. Tomoshabinlar stadionga oson yetib kelishi, musobaqa vaqtida qulay xizmatlardan foydalanishi shaharliklar uchun ham, mehmonlar uchun ham ijobiy imkoniyatlar yaratdi. Shu ma’noda Bunyodkor stadioni nafaqat sport

obyekti, balki Toshkentning jozibador infratuzilma markazlaridan biriga aylanganini ta'kidlash lozim. Stadion ijtimoiy hayotning ko'plab jabhalariga tizimli ta'sir ko'rsatadi. Aholining sportga qiziqishini oshirish, yoshlarni jismoniy faollikka jalb qilish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish bugungi kunda har bir jamiyat uchun muhim yo'nalishlardan biri sanaladi. Bunyodkor stadioni esa bu jarayonda muhim platforma sifatida xizmat qiladi. Har kuni stadion atrofida yugurish, sayr qilish, sport mashg'ulotlari bilan shug'ullanadigan turli yoshdagi insonlarni uchratish mumkin. Bu holat sport inshootining faqat musobaqalar uchun emas, balki jamoatchilik uchun ochiq bo'lgan makon sifatidagi ahamiyatini ko'rsatadi. Sport tadbirlari esa doimo jamoani birlashtiruvchi kuchga ega. Bunyodkor stadionida o'tkaziladigan o'yinlar birgina sport bellashuvi bo'lib qolmay, balki aholining birdamlik, vatanparvarlik, qo'llab-quvvatlash madaniyatini oshiruvchi omilga ham aylanadi. Muxlislarning stadionga birgalikda jamlanishi, jamoani qo'llab-quvvatlashi, umumiy sport kayfiyati jamiyatning emosional birligi uchun ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, xalqaro o'yinlar paytida yuzlab xorijiy muxlislarning kelishi O'zbekiston sporti uchun muhim reklama funksiyasini bajaradi.

Turizm rivojiga qo'shgan hissasi ham alohida e'tiborga loyiq. Stadion yirik musobaqalar davomida ko'plab mehmonlarni jalb qilgan hollarda shahar iqtisodiga ham sezilarli hissa qo'shadi. Mehmonxonalar, restoranlar, transport xizmatlarining faoliyati jonlanadi, mahalliy iqtisodiy muhitda ijobiy harakat kuzatiladi. Bunday jarayonlar O'zbekistonning xalqaro sport markazi sifatida tanilishini kuchaytiradi va global sport hamkorligida ishtirokini kengaytiradi. Bunyodkor stadionining ijtimoiy ahamiyatini yosh avlod tarbiyasi bilan bog'liq jihatlarida ham ko'rish mumkin. Sport yoshlarni ma'naviy va jismoniy barkamol etib tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi. Stadionning mavjudligi esa o'quvchi va talabalar uchun jonli sport muhiti yaratadi, ularda sportga mehr uyg'otadi, tartib-intizom, iroda, jamoaviylik kabi fazilatlarni shakllantiradi. Yirik o'yinlarni o'z ko'zi bilan ko'rish, professional sportchilar o'yinidan ibrat olish bolalar uchun katta motivatsiya manbai bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, Bunyodkor stadioni nafaqat futbol o'yinlari uchun zamonaviy maydon, balki jismoniy tarbiya, sog'lom turmush tarzi va sport madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy makondir. Bu inshoot O'zbekistonning sport sohasida olib borayotgan islohotlari, yoshlarni qo'llab-quvvatlash siyosati va xalqaro sport hamkorligining yorqin namunalariidan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Karimov, I. A. *Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch*. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sportni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari va farmonlari. Toshkent: Lex.uz rasmiy hujjatlar bazasi.

3. Akramov, A. *O‘zbekistonda sport infratuzilmasi taraqqiyoti*. Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti, 2019.
4. Rustamov, S. *Sport inshootlarini boshqarish va ularning ijtimoiy ahamiyati*. Toshkent: Turon-Iqbol, 2020.
5. O‘zbekiston Futbol Assotsiatsiyasi (O‘FA) rasmiy nashrlari va statistik byulletenlari. Toshkent, 2015–2024.
6. Yunusov, B. *Zamonaviy stadionlar arxitekturasi va qurilish standartlari*. Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.